

ЗОРАН НЕДЕЉКОВИЋ, ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР РУДНИКА И ФЛОТАЦИЈЕ „РУДНИК“ НА РУДНИКУ

Упозорење!! Живот је један и непоновљив

Рударство представља једну од најстаријих привредних делатности. Само по себи је опасно и деструктивно, како за природу тако и за човека. Незгоде у раду су део свакодневице, а опасности непредвидиве. Рудник и флотација „Рудник“ на Руднику, током протеклих десет година, поред веома добрих пословних и производних резултата, остварила је значајне помаке и у области безбедности и здравља запослених. Током 2014. године драстично је смањен број повреда на раду – само четири

• Поздрав „Нек рудара срећа прати“ сасвим сигурно није довољан за безбедан рад у непредвидљивим условима рада у руднику. Ове године, у Руднику и флотацији „Рудник“ забележене су четири повреде на раду, што је у историји рудника најмање. Како сте организовали систем безбедности и здравља у „Руднику“ и оборили овај рекорд?

Одмах после извршене приватизације, препознали смо значај безбедности и здравља на раду као највећу вредност за све наше запослене. У овако тешкој и комплексној делатности, потребно је најмање три до четири године да се новозапослени оспособи за квалификованог радника, било које рударске струке. Наш радник, ако није адекватно оспособљен и обучен за рад уз примену одговарајућих безбедносних процедура и заштитних средстава, постаје директно угрожен од могућих ризика тешког рударског рада.

Да би умањили деструктивност обављања рударске професије, а истовремено водили бригу о очувању животне средине, увели смо стандарде ISO 9001:2008, ISO 4001:2004 и OHSAS 18001:2007. У рударској делатности, што се тиче Србије и окружења, можда смо и једини који примењујемо ове стандарде. Систем за безбедност и здравље на раду организован је и кроз остваривање основних принципа, као што су промоција, превенција, укључивање свих заинтересованих, одговорност и остварљивост. Различитим промотивним активностима и кампањама настојимо да уверимо запослене да мере безбедности и здравља на раду примењују, искучиво, у сопствену корист. Такође, сваки рудар поседује брошуре са саветима и препорукама за рад у одређеним условима, правилнике о понашању запослених у ванре-

дним ситуацијама, кодексе о понашању запослених, најчешће узроке повреда, а на све ово их свакодневно упозоравају и подсећају табле, које су окачене на видним местима око уласка у јаму.

Посебно бих напоменуо да нема заштите без улагања новчаних средстава. Само током протекле четири године, власник је уложио 22 милиона динара у лична и колективна заштитна средства, као и у увођење различитих безбедносних процедура, обуку, стручну литературу и свега осталог што може да допринесе безбедности на раду.

• Незгоде и повреде на послу су саставни део обављања великог броја професија. Међутим, у рударењу су повреде део свакодневице. Које опасности прете рударима у јами Рудника и флотације „Рудник“?

Наш рудник функционише као живи организам. Сваки радни дан је другачији од претходног, јер кретање кроз 40 километара дуге јамске просторије доноси непознанице и опасности, што додатно компликује функционисање система заштите и безбедности живота и рада рудара.

И поред предузимања свеобухватних мера за сигуран и безбедан рад, у појединим ситуацијама долази до повећања ризика и инцидената, јер затаји сам човек. Неправилним заузимањем положаја код бушења или провлачењем између вагонета, стајање испод кашике утоваривача или испод висећих терета, или рад без шлема, повећавају шансе за повреду на раду.

Потенцијалне опасности у јами „Рудник“ могу бити пожар на дизел опреми, аку-локомотивама, трафостаницама и слично. Такође, велика је могућност удара електричне енергије, као и продора површинске и подземне акумулиране воде из јамских просторија. Наравно, оно што је

карактеристично за сваки рудник, опасност прети и од потпуног или делимичног урушавања појединих јамских просторија и откопних комора.

• У складу са наведеним опасностима, које су најчешће повреде рудара у Руднику и флотацији „Рудник“ и како се креће њихова учесталост од периода приватизације до данас?

У периоду од, рецимо, 1995. до 2014. године, број повреда се кретао од највише 45 (током 2001. године) до најмање четири, што је случај са годином за нама. У просеку се дешавало око 20 повреда годишње, махом лаких.

Највећи број повреда је регистрован код запослених старосне доби испод 29 година живота, а према дужини стажа, највише су се повређивали запослени са радом мањим од четири, а најдужим до 29 година. Најчешће се повређују полуквалификовани радници, а занимљиво је и то да је највећи број повреда забележено уторком, током рада прве смене. Немамо објашњење зашто, али тако статистика каже.

Запослени су најчешће повређивали главу и скочни зглоб, а најчешћи узроци повреда су испаднање комада стене из кровине у јами. Од укупног броја повреда током последњих десет година, 30 одсто чине повреде узроковане оклизнућима, запињањима и падовима у нивоу. Урађено је и посебно упутство „Узроци повреда“, у ком су сабрани најче-

шћи ризици за безбедност и здравље рудара, посебно у јами рудника.

• С обзиром да постоји тренд опадања броја повреда на раду, како процењујете, контролишете и препознајете потенцијалне ризике и опасности?

Наше кључно начело је да нулти ризик не постоји! Свако радно место, поред свих предузетих мера заштите, никада није сигурно и безбедно. Из тог разлога, сви запослени свакодневно морају бити информисани о постојећим опасностима, о начинима избегавања ризика и заштити властитог здравља. Процена ризика, у виду писаног документа, не би имала много смисла уколико се запослени свакодневно не информишу, јер није могуће проценити хоће ли се нека могућа опасност догодити данас или за сто година.

Општим актима предузећа, као и важећим правилницима из области рударства, утврђена су права, обвезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду, као и на који начин и у ком обиму ће надлежно лице свакодневно пратити и контролисати примену прописаних мера, налагати отклањање недостатака и како ће то евидентирати. Додатно оспособљавање запослених, када то технолошки послупак захтева, врши се упознавањем истих о обављању процеса рада на безбедан начин, путем упутстава за безбедан рад. Стална хуманизација тешког рударског

посла нарочито се огледа у побољшању радне и животне средине и свеукупног комфора који захтева оваква делатност. Повећана је и заинтересованост запослених и њихових представника, синдиката и Одбора за безбедност и здравље на раду за решавање питања безбедности на раду.

• Како запослени у „Руднику“ могу сами себе да заштите на раду и у којој мери се придржавају правила?

У јами и изван ње, радник се првенствено може заштити бригом о самом себи. Не постоји могућност да нас било ко заштити од онога од чега не желимо да будемо заштићени. То се подједнако односи на могућност доживљавања, како физичке, тако и психичке повреде. Да би човек остварио личну заштиту, треба да буде свестан ризика. Свест о ризику јача одбрамбене снаге нашег организма. Задовољство сопственим послом јесте један од кључних фактора, који обезбеђује здравље на раду. Постоји избор – ако не можеш да радиш посао који волиш, можеш да заволиш посао који радиш.

Константном едукацијом и информисањем запослених, утицали смо да се њихова свест о значају придржавања прописаних мера мења. Наши радници схватају да је све то зарад њихове безбедности и очувања здравља, јер је заједничка жеља да се свако дана, са радног места, врате својим кућама неповређени. Наравно, кршење правила повлачи одређене санкције. Најригорознија је отказ. Рецимо, свакога дана вршимо алко-тестове, а чак и 0,01 промил значи губитак посла. Наравно, то је крајња опција.

• Шта је мисија Рудника и флотације „Рудник“ у предстојећој години што се тиче безбедности на раду?

Наша стална мисија, па и у 2015. години, је успостављање система којим се остварују безбедни и здрави услови, а који у највећој мери обезбеђују смањење повреда на раду, професионалних болести и болести у вези са радом. Мисија је усмерена према свим запосленим радницима, стварајући пут ка бољој примени прописаних мера безбедности и здравља на раду. Нарочито на високо ризичним радним местима, а посебно у јами. Настојаћемо да и у наредној години следимо пут безбедног и здравог рада. Све можемо надохватити, само не можемо последице тешке повреде и живот који је непоновљив и само један. Укратко, наша мисија у наредним годинама је број повреда – нула.

Марија Марјановић